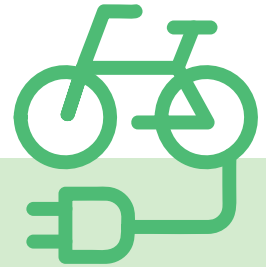

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

MOBILNOST-VOŽNJA

- Ko je to mogoče, gremo peš, se peljemo s kolesom (s čimer ohranjamo tudi svojo kondicijo in skrbimo za svoje zdravje) ali pa uporabimo javni prevoz.

Kako lahko prihranim gorivo?

JZŠKTM nudi izposojlo e-koles, več informacij najdete na naši spletni strani pod zavihkom izposoja e-koles.

- **Kupim varčni avto:** izberemo avto z manjšimi izpusti CO₂, saj manj goriva kot avto porabi manj je tudi izpustov CO₂ v okolje
- **Deljenje Prevoza:** s seboj vzamemo sopotnike. V svetu je znan »carpooling«, ko se recimo, uslužbenci istega podjetja skupaj pripeljejo v službo in si delijo stroške prevoza. V Sloveniji sta znani dve spletni strani kjer lahko najdete ali pa ponujate prevoz po državi: www.prevoz.org in www.peljime.si. »Carsharing«, kot v tujini imenujejo ta ukrep, pomaga pri zmanjšanju emisij CO₂, na primer: če si avto delita 2 osebi se emisije prepolovijo, če pa si ga delijo 4 osebe, pa se zmanjšajo za kar tri četrtine.

ZANIMIVOST!

V skandinavskih državah in na Nizozemskem obstajajo programi Eko vožnje, tam se vozniki naučijo voziti z manjšo porabo goriva oziroma brez nepotrebne porabe. Z dodatnim znanjem lahko torej prihranimo 12-15% goriva in istočasno prispevamo manj izpustov TGP.

• Izogibajmo se letalskim prevozom

S povratnim letom Ljubljana – New York – Ljubljana povzročimo 1,9 tone izpustov ekvivalenta CO₂. Če letimo na Novo Zelandijo, jih povzročimo več kot 5 ton. Tudi poleti po Evropi niso nedolžni: skok v London nanese 0,41 tone ekvivalenta CO₂, v Bruselj ali Pariz 0,3 tone, v Frankfurt 0,2 in v Beograd 0,16 tone ekvivalenta CO₂.

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

MOBILNOST-VOŽNJA

Varčna vožnja – 10 namigov za varčno vožnjo

- Avto uporabljamo čim manjkrat.
- Vozimo v pravi prestavi: vožnja v prenizki prestavi pomeni zapravljanje goriva
- Vozimo s čimbolj konstantno hitrostjo (s kombinacijo hitrega pospeševanja in zaviranja je poraba goriva večja).
- Zmanjšajmo čas delovanja motorja, ko avto stoji na mestu: večina avtomobilov ne potrebuje ogrevanja pred vožnjo. Ugasnemo motor, če stojimo dlje, kot gori rdeča lučjo na semaforju.
- Ne vozimo prehitro: poraba goriva je najbolj optimalna pri 90 km/h. Če povečate hitrost na 110 km/h, se poraba poveča za 25 %.
- Zmanjšamo upor zraka: dodatki na zunanji strani avtomobila (podaljšek strehe, prtljažnik, "spoljerji" pa tudi odprto okno) povzročajo dodaten upor in s tem povečano porabo goriva – pri večjih hitrostih tudi do 20 %.
- Redno pregledujemo zračni tlak v pnevmatikah: napolnimo jih do vrednosti, ki jo priporoča proizvajalec. S tem pripomoremo k zmanjšani porabi goriva in daljši življenjski dobi pnevmatik.
- Preudarno uporabljanje klimatske naprave povzroči do 10% večje porabe goriva. Vendar pa pri 80 km/h raje vključimo klimo, saj odprto okno poveča zračni upor.
- Razbremenimo avtomobil težkih bremen, če jih ne uporabljamo.
- Redno vzdržujemo svoje vozilo in uporabljamo gorivo, ki je za vozilo predpisano.

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

PREHRANSKE NAVADE

- **Kupujemo rastlinsko, lokalno in ekološko pridelano (sezonsko) hrano!**
Pridelana naj bo največ 150 km od mesta bivanja.
- **Opustitev oziroma zmanjšanje uživanja mesa in mlečnih izdelkov** je prav tako pomemben dejavnik pri zmanjšanju našega ogljičnega odtisa.

Živinoreja povzroča tako velik delež izpustov toplogrednih plinov, da globalnega segrevanja ni mogoče zadržati pod 1,5 °C brez sprememb v načinu prehranjevanja. Prav tako pa zmanjšanje porabe hrane živalskega porekla pomembno vpliva na naše zdravje in na pričakovano življenjsko dobo.

- **Znižanje količine odpadne hrane:**

Kupujemo tolik, kot je res potrebujemo

- Po zadnjih statističnih podatkih SURS se je v Sloveniji v letu 2022 odvrгло **150.839 ton** hrane kar prinese skoraj 72kg odpadne hrane na prebivalca v tem letu.
- Največ hrane se je zavrglo v gospodinjstvih (47%),
- v gostinstvu in strežbi hrane se je zavrglo 37% vse odpadne hrane,
- v trgovini z živili 9 %,
- najmanj (7 %) pa so je zavrgli v dejavnosti proizvodnja hrane.

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

NEPOTROŠNIŠKI NAČIN ŽIVLJENJA

V današnjem svetu je potrošništvo postalo prevladujoč način življenja, kjer je posedovanje (pogosto nepotrebnih) materialnih dobrin znak družbenega statusa. Pogosto brez pomisleka o tem, kje in kako so bili izdelki narejeni, kupujemo poceni izdelke in iščemo popuste. Vendar vsak nakup ni zgolj nakup; vpliva na življenje ljudi in ostalih živih bitij po vsem svetu ter na stanje našega planeta. Alternativa temu je trajnosten življenjski slog, ki se osredotoča na preproste življenjske užitke. Tak način življenja ne samo, da varuje okolje, ampak tudi prinaša prihranke, koristi zdravju ter zagotavlja večji občutek namena, pripadnosti in sreče kot nakupovanje in trošenje.

PREDEN NEKAJ KUPIMO, STORIMO NASLEDNJE:

- Najprej se vprašajmo, ali stvar res potrebujemo.
- Kupujemo stvari, ki trajajo dlje.
- Kupujemo izdelke proizvajalcev in trgovcev, ki delujejo v smeri zmanjševanja emisij TGP in drugih dejavnikov ki onesnažujejo okolje in jih s tem podpirajmo
- Nakup materialnih dobrin in posedovanje (lastnina) namreč nista edina načina oskrbe z dobrinami!

Souporabljam, izmenjujem, ponovno uporabljamo in izposojamo si lahko tako rekoč vse: obleke, igrače, avtomobil, kolo, orodje, hrano, semena, knjige, športne, glasbene in gospodinjske pripomočke...

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

ODGOVORNA RABA PITNE VODE

Le nekaj odstotkov Zemljine vode je pitne, zato moramo z njo ravnati spoštljivo in varčno.

Slovenska gospodinjstva porabijo skoraj toliko vode kot industrija in kmetijstvo skupaj – povprečno 140 litrov na prebivalca dnevno. Poraba v mestih je trikrat večja kot na podeželju. Napake, kot so kapljajoče pipe (220 litrov mesečno) ali puščajoči WC kotlički (do 15 m³ mesečno), povzročajo ogromne izgube.

Zmanjšamo jih lahko z varčno sanitarno opremo, avtomatiziranimi napravami in odgovornim ravnanjem.

NEKAJ NASVETOV ZA ODGOVORNO RABO VODE:

- Hrano kuhajmo v minimalni količini vode, da ohranimo hranila, prihranimo vodo in energijo.
- Uporabljajmo pomivalni in pralni stroj le, ko sta polna. Preostalo vodo od pranja zelenjave uporabimo za zalivanje rastlin.
- Pri osebni higieni skrajšajmo čas prhanja in umivanja. Prhanje porabi trikrat manj vode kot kopanje.
- Namestimo varčne naprave (niz kopretočne glave za prho, omejevalce pretoka, aeratorje).
- Popravimo puščanja in uporabimo WC kotliček z dvojno tipko (prihranek do 30 %).
- Zbirajmo deževnico za zalivanje in čiščenje. Pitne vode ne uporabljajmo za pranje dvorišč.
- Avtomobile perimo v avtopralnici, kjer je poraba vode manjša, odplake pa so ustrezno urejene.

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

RAVNANJE Z ODPADKI

ZMANJŠAJ. PONOVRNO UPORABI. LOČUJ.

- Izogibajmo se nakupovanju nepotrebnih stvari (in s tem nepotrebnim odpadkom); če nekaj le redko potrebujemo, si to raje izposodimo ali delimo nakup z nekom drugim.
- Kupujmo izdelke, ki jih lahko ponovno uporabimo. Tako se na primer odločite za nakup polnilnih baterij namesto navadnih ali pa izberemo izdelke v steklenih kozarcih namesto v plastičnih.
- Ko se stvar pokvari, jo raje popravimo kot pa da jo zavržemo. Na ta način se prihrani energija, surovine, pa še manj je obremenjevanja okolja z odpadki.
- Izbirajmo izdelke, ki so prodajani s čim manj embalaže, saj na ta način manj odpadne embalaže pristane v vaših smeteh. Če določene izdelke uporabljamo redno, kupimo večjo količino naenkrat (na rinfuzo) in se tako izognemo nakupovanju manjših količin. Na ta način bomo prihranili finančno in zmanjšali količino odpadkov.
- Če česa ne potrebujemo več, stvar raje podarimo nekemu, ki jo potrebuje.
- Odpadke zbiramo ločeno in jih reciklirajmo

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

ELEKTRIKA

KAKO ZMANJŠAMO PORABO ELEKTRIČNE ENERGIJE?

- Ugašamo luči kadar jih ne potrebujemo.
- **Izberemo varčne Žarnice:** Standardne žarnice porabijo 90 % električne energije za segrevanje, nove »spiralne« žarnice pa so 75 % bolj učinkovite.
- Popolnoma izključimo elektronske naprave, kadar jih ne uporabljamo (TV sprejemnike, audio stereo naprave. Ne pustimo jih v stanju pripravljenosti (stand by), ko še gori katera od lučk. Naprava v stanju pripravljenosti še vedno porablja 30 % energije glede na stanje delovanja. Tudi mit, da morajo računalniki ostati prižgani čez noč, ne drži.
- Zmanjšamo uporabo sušilca perila, če le imamo dovolj prostora za sušenje, tudi pozimi.
- Peremo na nižji temperaturi: tako za oblačila kot za okolje je bolje (belo na 60°C, temno na 30-40°C).
- Izberemo električne naprave z oznako A+++ (pralne, pomivalne stroje itd.), kar označuje manjšo porabo energije. Znano je tudi, da LCD monitorji porabijo 70 % manj energije kot običajni.

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

PRENOVA DOMA

- Okna z dobrimi izolacijskimi lastnostmi – nižja vrednost U-koeficienta (opisuje toplotno moč, ki prehaja skozi okensko površino kot posledica temperaturne razlike okolice in bivalnega prostora – W/m²K) pomeni boljšo toplotno izolacijo
- **Ustrezno izoliranje sten** : (če se pozimi pod napušči naredijo ledene sveče, je to znak slabo izolirane strehe).

DOBRO JE VEDETI!

Če je hiša primerno izolirano, lahko prihranimo okoli 30 %. Zaradi toplotne izolacije podstrešja tudi ni potrebna investicija v hladilni sistem.

- *Kot izolacijo lahko uporabimo celulozno toplotno izolacijo, narejeno iz zmletega časopisnega papirja celulozna, ki je primer obnovljivega vira.*

ZMANJŠAJMO OGLJIČNI ODTIS V RADLJAH OB DRAVI

OGREVANJE

- Termostat za ogrevanje nastavite na nižjo temperaturo, ko vas dalj časa ni doma.
- Preizkusite, katera temperatura vaši družini najbolj ustreza – noč na tudi pod 17°C, nekateri priporočajo tudi 15°C (dnevna okoli 21°C). Če na znižate temperaturo iz 22°C na 20°C, prihranite 12 % energije. V ogrevanem stanovanju vsaka stopinja nad 20°C pomeni do 6 % večjo porabo energije, torej posledično tudi višji strošek.
- Ne zastiranje ogrevalnih teles: to poveča porabo energije tudi do 10 % in zapravlja energijo, zato priporočamo, da zavese sega jo le do nivoja ogreval.
- V kurilni sezoni prostore zračimo v najtoplejšem delu dneva. Okna in vrata odpremo na stežaj za krajši čas, saj je dolgotrajneše prezračevanje pri priprtih oknih in vratih manj učinkovito.

Ogrevanje vode:

- Temperaturo na termostatu bojlerja nastavite na nižjo vrednost (seveda v primeru, če jo lahko sami prilagajate). Za segrevanje vode porabimo 20 % energije celotnega gospodinjstva – vodni grelec vzdržuje temperaturo vode tudi, če vode ne uporabljamo. Ob zamenjavi bojlerja izberite bolj učinkovitega.